

“Mijn speerpunt is de **verbinding** met de **samenleving**”

— Martijn van Wijk en Marjel Neeffes

foto's Marjel Neeffes

“Directeur van Staatsbosbeheer leek me altijd al de mooiste baan binnen het ministerie van LNV”, zo vertelt Chris Kalden (1948), die sinds vorig jaar deze functie vervult. “Niemand zegt dat natuur er niet toe doet, maatschappelijk relevant is de baan dus in elk geval.” Dat was namelijk een van zijn drie hoofdcriteria voor een nieuwe betrekking. De andere twee waren dat het interessant moet zijn uit managementoogpunt (waaraan met 1000 medewerkers ruimschoots wordt voldaan) en dat het hem als persoon moet aanspreken. “Daar zit hem natuurlijk de grootste aantrekkingskracht van Staatsbosbeheer, in het werkveld natuur en landschap. Want daar ben ik al in geïnteresseerd sinds ik op de HBS zat, toen ik al vogels en plantjes ging kijken.”

Voor Kalden voelt zijn nieuwe functie niet als ‘de andere kant van de tafel’ ten opzichte van zijn vorige baan als secretaris-generaal bij het ministerie van LNV. “Als SG had ik drie rollen: representeren, managen en de minister adviseren. Met uitzondering van die derde rol, doe ik dat nu nog steeds. Je zit nog steeds in het publieke domein, hebt te maken met de politiek. En dat ik nu meer in de uitvoeringskant zit, vind ik juist heel leuk. Als SG riep ik altijd al dat de uitvoering de maat der dingen is, niet het beleid en alles wat je zegt.”

In een van Kaldens vorige functies was hij verantwoordelijk voor een organisatieverandering bij LNV, maar daar is hij bij Staatsbosbeheer nadrukkelijk niet voor aangesteld. “Al moet je als organisatie natuurlijk voortdurend op je omgeving blijven reageren. Maar dat hoeft niet altijd via een verandering in de structuur, dat kan meestal veel beter tot uitdrukking komen in de manier waarop je werkt.” Kalden kan zich goed vinden in de nadruk die zijn voorganger legde op gebiedsontwikkeling en zal die lijn voortzetten. Zijn speerpunt is de verbinding met de samenleving. “Staatsbosbeheer moet een organisatie zijn die geworteld is in de samenleving. Ik vind dat zelf het belangrijkste punt waar we meer aandacht aan moeten schenken.”

Kalden erkent dat die verbinding nog niet altijd op rolletjes loopt. “Ik zou kunnen zeggen dat

we nu een 7 hebben, maar dat moet toch eigenlijk wel een 9 worden. Ik vraag onze mensen de omgeving met interesse en respect te benaderen. Je hoeft het niet altijd eens te zijn, maar interesse en respect voor elkaars standpunten is wel de basis voor een goede verbinding.”

Met alle kamervragen over heikele kwesties is de rol van de politiek bij Staatsbosbeheer toch groter dan hij vooraf had verwacht. “Het punt is dat mensen, bijvoorbeeld bij het kappen van bomen, emotionele argumenten inzetten. Wij kiezen er als organisatie vaak voor om te reageren met inhoudelijke, rationele argumenten, maar daarmee verliezen we het wel in de media. Bijvoorbeeld bij Fort Daatselaar, dat was door achterstallig onderhoud volledig dichtgegroeid met bomen. We wilden de cultuurhistorie weer meer zichtbaar maken door bomen te kappen, en daar kwam veel protest tegen. We zijn er niet in geslaagd onze argumenten goed naar de bevolking over te brengen. Dit soort incidenten illustreert dat we nog niet op het niveau zijn waarop we horen te zijn.”

Houtmarkt

Daatselaar was niet het enige incident van de afgelopen tijd. Om vermeende verstoringen door Staatsbosbeheer van de houtmarkt te onderzoeken liet de minister zelfs een onderzoek instellen. “Daaruit bleek dat we niets hadden gedaan wat niet mocht. We produceren hout en

verkopen dat marktconform, en om een hoge opbrengst te garanderen, sluiten we langjarige contracten af voor behoorlijke volumes. We kopen ook hout in om aan onze leveringsverplichtingen te kunnen voldoen.” De AVIH (Algemene Vereniging Inlands Hout) was het met veel conclusies van het onderzoek niet eens, en vond onder andere dat het percentage ingekocht hout veel te hoog was. Kalden: “Ik vind die percentages helemaal niet te hoog, zeker niet als je bedenkt dat we contracten voor grote volumes afsluiten. Maar nu de politiek heeft bepaald dat we de inkoop moeten beperken, zullen we dat zeker doen. Het zal wel zijn weerslag hebben op de opbrengst, dat wel. Saillant detail is wel dat AVIH-leden regelmatig hun restpartijen hout via onze contracten willen doorleveren.”

Erfpacht

Over de kwestie erfpachtcanon op de Wadden kan Kalden nog niet al te veel zeggen, nu er een commissie aan het werk is om het probleem te onderzoeken. “Feit is wel dat de erfpachtcanons periodiek worden aangepast aan de waarde van de ondergrond, en dat die waarde enorm is gestegen. De eigenaren hebben hun verhaal met veel drama in de publiciteit gebracht. Wij hebben op de inhoud gereageerd, en je merkt toch dat dat in de media niet wordt opgepikt. Maar dat neemt niet weg dat we ons best moeten doen om deze deuk te herstellen, want we

willen wel graag goede verhoudingen met de eilandbewoners en -bestuurders. We wachten het onderzoek af en werken inmiddels hard aan de zaken die niet met erfpacht te maken hebben.”

Ontgronding

Een ander onderwerp dat tot kamervragen en maatschappelijk debat leidde was het beroep dat Staatsbosbeheer bij de Raad van State aantekende tegen een ontgrondingsvergunning die de provincie had verleend voor zandwinning in een natuurgebied van Staatsbosbeheer in Gasselterveld. “Er waren kamerleden die vonden dat wij als toch een soort overheidsorgaan ons moesten neerleggen bij een uitspraak van de provincie. Ook de gemeente had zich er immers inmiddels bij neergelegd. Wij hebben er goed over nagedacht of we tegen de provincie in moesten gaan. Maar we vertegenwoordigen als beheerder het natuurbelang, en vonden dat een ontgronding, een diep gat in een gebied middenin de EHS, veel te ver gaat. Als Natuurmonumenten beroep had aangetekend, had niemand daar een vraag over gesteld.”

Dit soort acties is alleen mogelijk door het feit dat Staatsbosbeheer op afstand van het ministerie is gesteld. “Dat heeft ook voordelen aan de financieringskant. Als overheidsorgaan hadden we ons Buitenleven-concept niet kunnen neerzetten, de verhuur van hoogwaardig ingerichte vakantiewoningen in natuurgebieden. Ook

constructies met zorgverleners waar we mee bezig zijn, zouden dan niet kunnen. Maar het blijft met dat woordje ‘staats’ in je naam lastiger om externe geldbronnen te vinden dan voor een organisatie als Natuurmonumenten.”

Fusie?

Dat brengt ons meteen bij de laatste vraag: wordt het niet eens tijd voor een fusie tussen Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, met eventueel de Landschappen erbij? Voor de bezoeker maakt het immers niet uit in wiens gebied hij rondloopt. Kalden voelt er niets voor. “We zijn als afzonderlijke organisaties van een zodanige schaalgrootte dat de winst bij fusie beperkt is, als je verder goed samenwerkt. En dat gebeurt volop, ook met de landschappen: ruiling van gronden, gezamenlijke inkoop, piekafvang van personeelsbezetting, het afstemmen van toegangsregels. We zullen die samenwerking de komende jaren ook nog verder uitbouwen. De gezamenlijke doelentaa (de Index Natuur, Landschap en Recreatie, zie Vakblad mei '08 – red.) is daarvan ook een voorbeeld. Dus wat voegt een fusie dan nog toe? De bezoeker heeft misschien niet door van wie het gebied is, maar als je de toegangsregels op elkaar afstemt, heeft hij er ook geen last van!” ♦

redactie@vakbladnatuurboslandschap.nl